

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

27.

DE
FEBRI EPHEMERA,
EIVSDEMQUE
**EXISTENTIA, ESSENTIA
ET THERAPIA,**

OVAM
PROPITIO SUMMO NUMINE
MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE
AC PRO-CANCELLARIO,
REVERENDISSIMO ET PER-ILLUSTRI DOMINO,

DOMINO
**CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVIS,**

EPISCOPO ANEMORIENSI,

EMINENTISS. ARCHIEPISCOPI ET PRINC. ELECT. MOGVNT. PER THVRINGIAM;
HASSIAM ET EICHSELDIAM IN PONTIFICALIBVS VICARIO GENERALI, CON-
SIL. ECCLES. SVFFRAGANEO ET SIGILLIFERO ERFORDIENSI, J. V. D. INSIGN.
ECCLES. COLLEG. AD S. SEVER. CAN. CAP. ET SCHOLAST.

EX DECRETO ET CONSENSV GRATIOSISSIMÆ
FACVLTATIS MEDICÆ,

SVB PRÆSIDIO

DN. JOANNIS FRIDERICI DEPRE,

PHILOSOPHÆ ET MEDICINÆ DOCTORIS,

EMINENTISSIMI ELECTORIS MOGVNTINI CONSIL. AVLICI ET ARCHIATRI,
ANAT. BOTAN. ET CHIRVRG. PROF. PVBL. FACVLT. MED. ASSESS. ORD.
n. n. CIVIT. ERFORD. SENAT.

DOMINI, PATRONI ATQVE PROMOTORIS SVI COLENDISSIMI,

PRO GRADV DOCTORIS

SVPREMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS, PRIVILEGIIS, AT-
QVE IMMVNITATIBVS RITE OBTINENDIS,
PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

GEORG. FRIDERICVS Barmbrunn / Ligio-Silesius,

AVTOR ET RESPONDENS,

AD DIEM XVII. JANVARIJ M DCC XXVII.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

V I R O
GENEROSO ET CONSVLTISSIMO
DOMINO,
D O M I N O
CHRISTIANO
ERNESTO
SCHINDLERO,

DVCATVVM SVIDNICENSIS, JAVORIENSIS
ET LIGNICENSIS PROCVRATORI
CAMERÆ REGIÆ

EXIMIO AC SPLENDIDISSIMO
DOMINO SOCERO SVO SVMMO-
PERE VENERANDO,
OMNIGENAM

PROSPERITATEM ET FELICITATEM PRECATVR
SIMVLQVE SALVTEM DICIT

GEORGIVS FRIDERICVS WARMBRVNN.

V I R
GENEROSE ET CONSULTISSIME,
DOMINE SOCER SVMMOPERE
VENERANDE ATQVE HONO-
RATISSIME,

Cogitanti equidem mihi, cui inscriberem, offer-
rem ac dedicarem Dissertationem meam In-
auguralem DE FEBRI EPHEMERA, EJVSDEM-
QVE EXISTENTIA, ESSENTIA AC THERAPIA,
protinus non poterat non mihi illucescere fulgidissimum
tuum sidus, ut fatali quodam modo invitatus & per-
suasus videar Tibi debere id unice. Quemadmodum
enim nunquam memoria excidere potest humanissimus
Tuus erga me affectus, quo me jam olim devincire di-
gnatus

gnatus es, ita multo majorem humanitatem, favorem,
honorem ac benevolentiam ex eo tempore me expertum
esse, publice profiteri teneor, quo arctiori vinculo Tibi
sum obligatus ac prorsus devinctus redditus. Scio Hu-
manitatem Tuam non pati, ut uberius & specialius me
explicem. Sufficiat in intimis cordis penetralibus me
gloriarī favore benignissimo, letari affectu multiplici, me-
que multis nominibus esse obstrictum ac devinctum in-
time, ut merito in id incumbere debuerim, ut tanti fa-
voris erga me exhibiti aliquod statuerem monumentum.
Redhostire id nunquam valebo, demereri annitar, di-
laudare allaborabo impensissime. Interim tot modis de-
vinctus, id tacere ulterius haud potui vel volui, quin
publicam gratæ mentis tesseram sistam. Sacratam ni-
mirum GÉNEROSO TVO NOMINI volo dictam
præsentem meam Dissertationem Inauguralem. Sit
hoc testimonium sincerum affectus & favoris paterni in
me collati. Deus TE servet, VIR CELEBERRIME,
ut serus in Cælum redeas ad Tue fame immortalē
Gloriam, Totiusque Nostræ Domus Fulcrum firmissi-
mum & gaudium amœnissimum. DEVS, inquam, Te
servet! Dabantur Erfurti e Museo d. XVII. Jan.
M DCC XXVII.

PRO-

PROŒMIUM.

*Anguinem revera esse fontem ac thesaurum
vita, nemini non notum est atque
compertum: Ex eo enim omnes reliqui
humores fiunt, educuntur &
conservantur; Ex eo omnis nutritio,
corporisque totius conservatio uni-
cè dependet: In eodem vires fundan-
tur & omni momento refarciuntur
& refocillantur, unde haud imme-*

*rito Sanguis IPSA ANIMA PURPUREA dicitur, quatenus tamdiu
vita est, quamdiu motus ejusdem perdurat, & praesens est.
Inde provido amne fluit, eundem in statu secundum naturam
sufficientem semper esse debere, atque hinc vere abundan-
tem, quo in debita quantitate, qualitate, motuque ipso &
ipse sanguis & reliqui humores permaneant. Et veritati con-
sentaneum esse arbitror, universaliter ferè asseverari posse,
in perfectè sanis sanguinem semper esse abundantem: Ea enim
hodiernum Mortalium est conditio, ut ut plurimum plus edant
& bibant, quam ordinariè alias suffecerit, ut hinc magis magis-
que sanguificatio augeatur, & in tantum accrescat, ut postmo-
dum facile sit oneri toti corpori, & abundantia sua noceat,
& sic statui præternaturali occasio praebeatur facilius ac fel-
licius, scilicet! Cujus occasione ferè persuadeor, quod
omnis status præternaturalis, sive sit ipse morbus, sive causa*

morbifica, five symptoma, ab abundantia sanguinis dependeat, siquidem omnino in propatulo est, quod in temperamento quocunque, sanguineo nimirum, tanquam optimo, reliquisque, cholericis, phlegmatico & melancholico, eorundemque varia compositione & crasi, & quoque non raro in dispositione ad dyscrasiam scorbuticam, acidam, serosam, aliisque cruditatibus, *chylostr* vel maxime intendatur, conferverit & augeatur, & hinc ipsa sanguificatio magis magisque cumuletur, ut non amplius debite circulari sanguis possit, & hinc stasi propria vel reliquorum humorum occasionem prabeat multifariam, quin imò innumeram. Cum itaque *thema aliquod Inaugurale* eligere debuerim, meditationem hanc, diu equidem alias à me conceptam, suscipiebam, ut de abundantia sanguinis, tanquam causa universalis, vel ad minimum concausa omnium affectuum praternaturalium agere velim. Quoniam verò & temporis ratio atque angustia, & ipsius rei sublimitas hanc intentionem pro nunc differre viderentur, potius elegi tractationem de Febri Ephemera, in ipsa Dissertatione Inaugurali debite sistenda. Interim licebit mihi inpraesentiarum problematis adinstar sequentia huc referre: Primo Veritati vel maxime consentaneum est, quod hodierno stylo *infantes recens nati & hinc ulterius educendi, ut plurimum (illud autem in Medicina verum est, quod ut plurimum fit & evenit)* copiosiori quam par est invitentur alimento ac nutrimento, siquidem nunc Pater nunc Mater tam esculenta quam potulenta in majori copia offert & affert; Cujus rei testimonium omnimodè in promptu est vel ex eo, quoniam nunc lac, nunc cibum propinatam tam frequenter evomunt, interea verò temporis sanguinem plus jussò nutriunt, ut hinc raro debite circulari amplius possit, & ad partes nutriendas ineptus reddatur: Secundo Infantes copiosiori potu & cibo ita enutriti ad plus appetendum facile magis magisque alliciuntur, unde sibi ipsis facile comparant alimentum copiam, quæ longo sæpe temporis spatio admittitur, ut nulla noxa notabilis exinde eveniat, licet etiam alias vel
dyscrasia

dyscrasia connata vel ascititia præfens fuerit. Quid qua-
 so interea sit, quam sanguinis major collectio & abundantia?
 Tertio haud ignotum est, *adolecentes* maximam partem
 sanguinis nutritioni, cumulationi & augmentationi præ-eminenti
 auscultare, & hinc abundantiam sanguinis quotidie quasi cau-
 sari; Id quod apertissime testantur motus heterogenei in
 sanguine & reliquis humoribus excitati, ita, ut junioribus
 adhuc in annis constituti plurimos insultus atque orgasmos
 sanguinis persentiscant; Siquidem specialiter neminem la-
 tet, quod in sexu utroque oriuntur communiter in istis annis
hæmorrhagia narium, vel in facto esse, vel in fieri, vel in sexu
 sequiori citius appareant menses, vel in potiori pro subjecto-
 rum varietate nifus fiat ad hæmorrhoides; Qui motus si im-
 pediantur, & non probe observentur, dyscrasiam forte præ-
 sentem facile augent, & hinc multis affectibus præternaturalibus
 ansam præbent. Quarto constat occasionem lubentissime
 accipere viros, senesque ipsos eam haud prætermittere, qua
 in convivio, vel quotidiano quoque epulandi modo sanguinis abun-
 dantiam sustinent & revera causantur, siquidem ordinario
 constat & ut plurimum quidem, quod invitati appareant,
 in comedendo & bibendo parati sint, plus ingerant,
 quam pro naturæ conservatione esset necessarium, & hinc
 corpori suo manifestum afferant discrimen, à quo equidem
 multi propter virium & spirituum vitalium robur se libe-
 rant, & citra adhibitionem medicamentorum immunes
 rursus evadunt, licet interea temporis multum molestiæ
 inde per sæpe perpessi fuerint, ubi haud obscure tamen
 abundantia sanguinis elucescit, & presso pede sequitur, tan-
 quam causa principalis plurimorum affectuum p. n. Accedit sto-
 quod communiter etiam exorientibus ipsis malis patientes
 appetant cibum & potum copiosorem, quam natura perferre
 potest, & hinc plus justo nutriantur, quam fieri deberet,
 siquidem & se invitant ad plus assumendum, & invitantur
 sæpissime per adstantes, cognatos & amicos; Ubi tamen
 potiori jure & meliori cum successu ac levamine obser-
 vandum esset illud: *Quod quiete & abstinentia multi & magni*
morbis

morbi curentur. Quis itaque unquam infitias ire poterit, ibi presso pede, & in antecedentibus quoque positis fundamentis sequi immediatam massæ sanguineæ abundantiam. Quæ ipsa se modo exerit in propriè sic dicta abundantia sanguinis modo etiam luculenter satis concurrat in dyscrasia sanguinis & reliquorum humorum, ubi motus sanguinis evidentes satis conjunguntur. Sexto verò luculentissime omnipresentiam sanguinis, ut ita dicam, five potius abundantiam sanguinis in quocunque quoque subjecto, five sano, five aegroto, censeo apparere ex eo, quoniam in omni fere morbo Venæsectio, tanquam commune remedium abundantie sanguinis utilissimè, & sine noxa, & cum maximo potius levamine unacum scarificatione cucurbitularum ut plurimum adhiberi potest; Quæ assertio universalis ex communi & quotidiana praxi sufficientissimè, ut equidem puto, comprobatur: Siquidem 1) Illud de ipsâ abundantia sanguinis per se patet. 2) Idem quoque verum est, quam quod verissimum, de tempore Venæsectionis semel factæ, vel sæpius repetitæ recurrente, ubi sane apertissime sanguis & urget & turget, manifestissimo indicio abundantie sanguinis. 3) Correctio ipsius acrimoniae sanguinis promptius & velocius instituitur, si V. S. vel aliud quoque sanguinis depletorium remedium maturè & in principio Curationis institui debita statim adhibeatur. 4) Venæsectione adhibita Circulus sanguinis, & per consequens reliquorum humorum omnium motus, qui equidem per multiplicem congestionem, stasim & basim morbificam inde factam vel impeditus, vel plus justo acceleratus est, rursus feliciter restituitur, vel æquabilis & accommodus redditur. 5) Denique apertum est & Praxi Medica diutissime comprobatum, quod à V. S. nemo mortuus sit vel moriatur, contra verò ab intermissione Venæsectionis multa mala; & symptomata truculentissima, ipsaque mors presso pede, vel ad minimum successu temporis, infecuta fuerint, sed hæc ἐς τὴν παρόδον & uti dictum, problematis loco. Potius me confero ad Disputationis meæ Inauguralis aleam, sequentia modo defensurus & æquum B. L. iudicium expetiturus.

Supre-

Supremum verò omnium Rerum Arbitrum DEVM T. O. T. M. supplicibus imploro precibus, ut mihi in hoc quoque negotio, sicuti hactenus paterne per totum vitam meam ambitum fecit, ex alto asistat, & meam intentionem aquam & ad salutem hominum in curationibus Medicis instituendam firmiter directam secundet & prosperet felicissime & diutissime.

DISSERTATIONIS INAUGVRALIS MEDICÆ

CAP. I.

DE FEBRIS EPHEMERÆ EXISTENTIA.

§. I.

CUm itaque ad propositum thema de febris Ephemera re ipsa transitus sit faciendus, non possum non in hoc equidem capite de EXISTENTIA FEBRIS EPHEMERÆ agere, siquidem mihi haud rarò obtigit, ut quidam Medici Febres Ephemeræ negare intenderint, & sibi prorsus incognitas esse asseverarint, inde è re utique erit nominis enodationem atque explanationem & ipsarum febrium differentias huc referri visas è loculis suis eruere, unde 1) in genere dicendum unde originem trahat febris. 2) Quomodo sit concipienda febris Ephemera & an existat.

§. II.

Quod ad I. attinet, notum est, quod febris à Lexicographis dicatur à feritate morbi, vel (sicuti Serivius docet) à fervore. Est (ut Medici docent) interperies calida totius corporis. Græcis πυρετός dicitur. Germ. Das Fieber oder Kaltweh. Alias quoque fe-

B

bris

bris dicitur à februo, quod à ferreo deducitur, quo de videatur Sennertus de febris cap. secundo. Et hæc derivatio optime est conveniens, ut inde recte dicatur febris effervescentia, a fervendo, ut hinc omni competat febrì nomen effervescentiæ, quoniam notum est in Chymicis dari effervescentiam vel frigidam vel calidam, & sic quoque in febris, licet solum adsit horror, rigor & frigus, nomine effervescentiæ apprimè veniat hic motus peregrinus, & quando solum adest, vel accedit calor p.n. itidem dicitur effervescentia, & si quoque utrumque, & frigus & calor interpoletur, manet effervescentia, unde optime quoque febres algidæ, ubi solum frigus apparet, genuino sub conceptu effervescentiæ militant, atque sic è febrìum serie ac numero haud ejici possunt. In omnibus autem morbis probe est respiciendum ad febres, an adsint, vel adhuc advenire valeant. Raro enim fere datur morbus, qui non sit conjunctus antecedenter vel consequenter cum febre, vel febricula, adeo ut olim in proverbium abierit: *Vis sine febrì mori.*

§. III.

Quoad II. *Febris Ephemera*, s. potius vocabulum *Ephemera*, derivatur a vocibus Græcis *ἐπι* super, & *ἡμέρα*, dies, exinde dicta, quoniam non ultra unam diem durat, sed potius spatio 24. horarum, aut etiam brevioris paululum temporis cancellis absolvitur, adeoque secundum derivationis suæ rationem dicitur *ephemera*, ceu unius dici naturalis *Febris*, Latinis *Febris Diaria*: usitato quoque vocabulo, respectu habito ad causam morbificam *Synochus non putris*, dici & solet & potest. Qualis febris

febris si per duas, tres, quatuor, quinque vel sex dies du-
 raverit, motuque aliquo naturæ critico finitur, *Diaria*,
 sive *Ephenera plurium dierum* audit. Quod si itaque
 quis adhucdum dubitare intenderet, an decur ejusmo-
 di febris, qui solum totum suum febrilem periodum
 intra 24. hor. absolvat, is sequentia quæso perpendat
 pro *existentia Febris Ephemeræ roboranda atque adstruen-
 da*: Experientia nimirum, optima rerum magistra, te-
 statur *) *post crapulam*, à Vino præsertim calido, sulphu-
 rco, potentiori ac Generosiori, spiritu item vini, ipsa-
 que cerevisia inebriativa, qualis erat olim Islebiensis,
 quæ inde dicebatur, *Mord und Todtschlag, das Grabeln
 an der Wand*, & similes aliæ, totum corpus Potatorum
 haud raro mirum in modum incalescere p. n. *sie sind
 heiß, wie ein Back-Ofen*, cum pulsu celeri & frequenti,
 urina rubicunda, siti aucta, debilitate & gravitate par-
 tium, virium prostratione, cephalalgia, metuque futu-
 ræ febris malignæ vel benignæ plurium dierum, indi-
 cio manifesto effervescentiæ febrilis præsentis; Quæ
 tamen non raro non nisi 12. 16. 20. vel 24. horis durat,
 & *febrim ephemeram* hinc designat. ß) *In vitiis ventricu-
 li oborientibus*, e. gr. inappetentia, anorexia, seu fame
 imminuta, fastidio alimentorum, pica & malacia, in
 appetitu item nimio, appetentia canina, bulimo, ape-
 pta &c. *ur plurimum* præcedere aut comitari *febriculam*,
 intra 24. hor. periodum absolutam. γ) *In expulsionione
 contentorum Alvi imminuta*, retentione alvi, passione ilia-
 ca, *in expulsionione aucta*, diarrhoea, cholera &c. vel *in ex-
 pulsione alvi depravata*, dysenteria benigna, tenesimo, hæ-
 morrhoidibus &c. *calorem p. n. auctum* intra prædictum

tempus cum febris communibus & propriis signis
 oboriri & absolvi. 1) *In respirationis difficilis speciebus,*
 orthopnoea, asthma, raucedine, tussi, catarrho suffo-
 cativo ipso non raro *similem prorsus febris diurnae speciem*
 adesse. 2) Eandem quoque saepe passim *in variis aliis*
observari morbis, e. gr. in atrophia, tabe, phthisi, omni-
 bus in genere inflammationibus, & in specie in inflam-
 matione faucium, uvulae, stomachi, intestinorum, ani,
 mesenterii, pancreatis, omenti, thoracis, hepatis, lie-
 nis, renum, in otalgia, in aphthis &c. 3) Rem adeo
 claram esse *in calculo renum primum emoto,* ubi semper
 fere conjuncta est ejusmodi *febris ephemera,* calore p. n.
 & reliquis ejusmodi symptomatibus febrilibus conspi-
 cua; Quando vero saepius recurrit hoc malum, tunc
 vel mitior vel nullus interdum apparet *motus febrilis.*
 4) Parem fere rationem esse *cum arthriticis affectibus,*
 chiragra, podagra, dolore ischiadico, ipsaque arthritida
 vaga scorbutica, ubi itidem in primo eorundem exor-
 tu semper fere, postea vero quando saepius recurrit,
 ut plurimum insultus febrilis unius nonnisi saepius die
 adest. 5) Non negari tandem posse, ut brevitate studens
 vela contraham, *in erysipelate partium externarum majori*
& graviori, & speciatim in gravissimo ejusdem statu,
 quando vasculae inflammatoriae simul sunt conjunctae,
 quod malum *die Blasen-Rose* nominatur, praefixam fe-
 brem praesentem esse, vel in ipso erysipelate, vel prox-
 ime idem antecedere, ita ut decursu fiente & facto idem
 malum jam fuerit perfectum. Ita ipse perpeffus sum
 erysipelas totius capitis cum vesiculis inflammatoriis
 maxime ardentibus & febri consimili. Sic Hospes meus
 Ho-

Honoratissimus, *Dnus Consiliarius Ludolff*, mihi recensuit, quod ipse jam Anno 1701. die 16. Augusti, dum Jenæ Studiis incubuerit, correptus fuerit febricula per diem solum durante, cum doloribus in sinistro pede gravioribus, inter quam primordium, & finita eadem absolutio magni tumoris erysipelacei in interiori parte femoris à summitate usque ad calcem tribus digitis latifacta fuerit, quem tunc temporis contractio pedis mox secuta est cum doloribus subsequis vagis arthriticis, quod malum ex consilio *Magnifici b. m. Wedeli*, & proprio; t. t. perfecte fuit curatum. Sic idem, postquam ante quatuor annos, totus pes sinister à frigore cum primis admissio ita læsus fuerit, ut adynamia eundi & pedem movendi successive magis magisque accesserit, & se portari coactus sit, frigore improporionato perpeffo, die secundo Februarii 1723. circa horam III. pomerid. horripilatione, frigore subsequo intensiori & intensissimo, post dimidium verò horæ cum calore p. n. magno; pulsu aucto & frequenti, debilitate simul statim summa accedente, ut miseris armigeris uti haud potuerit, sed lecto affixus calorem p. n. pulsus celere, sitim, nauseam, conatus ad vomendum, inappentiam & vomitus ipsos perpeffus sit, & quando deferbuit hic motus febrilis ad 18, & 24. horas durans, magis magisque consummatio erysipelatis in toto pede fere facta fuerit, ita ut ordinarius p. n. tumor ad duplum excreverit. Et similem tragoediam Idem in se observavit die 30. Nov. dicti anni à prolapsu in terram inopinato circa horam IXam matutinam causato, ubi omnia symptomata dicta præeinentia magis erant.

B 3

Id

Id quod etiam factum est cum adhuc graviore intentione dictorum symptomatum tertia vice die 5to Aprilis 1724. & 4ta vice die 25. Octobris ejusdem anni. Omnium maximè vero 5ta vice à terrore præsertim prægresso & ira quoque præter spem & modum sæpius admissa die octavo Augusti 1725. ubi circa horam tertiam pomeridianam horrorem & frigus è vestigio sensit maximum, cum summa virium prostratione, ita ut profusus non fulcris suis ordinariis uti valuerit, ubi solita prædicta symptomata adhuc graviora visa sunt; cum primis scotomia & oculorum caligo, cum agrypnia, infomniis turbulendis tamen sæpe interpolata & delirio comitata erant intensissima, ubi itidem talis vehementissimus Orgasmus febrilis post octodecim horas magis deferbuit & cum 24. hora se finivit. Ubi interea in pede sinistro majorem tumorem, calorem, fervorem & ardorem summum erysipelaceum sensit, quæ symptomata eò usque sunt aucta, ut in sura tres, in tibia una, in latere dextro æque ac sinistro una & in pollicis majoris extremitate anteriori itidem una vesicarum majorum exortæ fuerint vel minorum. Quæ exortæ fuere repertæ post transitum febris. Adeoque fatis superque clarescit *ex his veris insultibus Febrilibus minoribus & majoribus, una die naturaliter absolutis, Existentia Febris Ephemeræ.*

CAP. II.

DE FEBRIS EPHEMERÆ ESSENTIA.

§. I.

Lustrata nunc *affectus nostri p. n.* derivatione atque existentia, nunc proprius accedendum mihi erit *ad*

ad perspicuam reddendam ejusdem Essentiam, quæ omnium optimè patet ex data concinna atque adæquata definitione, vel si sensui rigoroso philosophico fortean æque respondere haud videatur, ex adjecta descriptione sequenti: *Febris Ephemera est actio effervescentiæ sive fermentationis Masse Sanguineæ & reliquorum humorum depravata & aucta, in qua totius sanguinis & reliquorum humorum crasis depravatur, unde toti corpori multa eveniunt mala atque incommoda, symptomatibus variis pro varietate subjectorum stipata, nominatim horrore, rigore, frigore, majori vel minori, vel quoque nullo, calore minori, majori vel quoque maximo, pulsu celeri, frequenti, debili, æquali vel inæquali, siti majori vel minori, urina magis tincta, dolore capitis levi, fortissimo, inquietudine, inappetentia, vigiliis, lassitudine & debilitate majori vel minori, interdum quoque aliis symptomatibus gravioribus veniens, scotomia, deliriis, motibus convulsivis & ita porro, ita tamen ut omnium decursus intra diem naturalem, spatio nimirum 24. horarum vel pauciorum absolvatur, à fermento quodam p. n. adeoque naturali prorsus incongruo dependens.*

§. II.

Generis loco hic posita est actio effervescentiæ sive fermentationis M. S. & reliquorum humorum depravata & aucta: Adeoque primo intuitu Febris hoc sensu referenda esse videtur inter symptomata, & sic quasi omnis febris symptomatica esset dicenda, quod tamen repugnaret ex eò, quoniam dantur omnino quoque febres primariæ, non ex aliis morbis dependentes, sed propria causa, nominatim fermento specifico gaudentes. Interim

rim per me licebit eandem vocare morbum intemperiei vel calidæ vel frigidæ p. n. vel utriusque simul, haud tamen committere possum errorem cum veteribus febriim indifferenter per intemperiem calidam definientibus; Utut enim calor p. n. auctus & efferatus in plurimis febribus deprehendatur, nihilo tamen minus experientia quoque constat febres quasdam dari absque notabili calore vel prorsus nullo, Exemplo febrium algidarum. Cæterum negare haud possum magnam dari differentiam inter actionem ejusmodi prædictam depravatam & auctam generalem æque ac specificam: Unde potius omnia erunt ulterius perpendenda in definitione posita sub conceptu differentiaæ specificæ in sequentibus expendendæ.

§. III.

Differentiaæ specificæ ratione considerandum est subjectum, sive pars affecta, ubi equidem alias communis oritur distinctio in subjectum primum & secundarium: Inter subjectum secundarium referenda sunt vasa tam minora, quam majora, tam sanguinea, quam lymphatica, tam cor quam alia viscera, partes nimirum omnes solidæ, in quibus sensus vel frigoris vel caloris oboritur & sentitur, sive sint internæ sive externæ, sive sint molliores, sive duriores, in quarum censum tamen minime veniunt durissimæ partes corporis humani, ossa & cartilagine. Subjectum vero primum principaliter consistit in massa sanguinea, adæquate verò in reliquis humoribus, siquidem oborta vitiosa massæ sanguineæ fermentatione atque effervescencia p. n. majori vel minori & circulatione quoque diversimodè alterata & per

reli-

reliquos humores quoque continuata, a centro usque ad peripheriam magis vel minus producto oritur febris in genere, oritur quoque eadem in specie nostræ Ephemera, oriuntur ejusdem plurima vel communia vel propria symptomata, variaque pathemata. *Sanguinem* verò sustinere *subjecti* loco hunc vitiatum motum, testantur supradicta plurima symptomata, pro varietate subjectorum, conditione materiæ peccantis morbificæ, aliarumque circumstantiarum multis modis variantia; Quemadmodum enim in statu secundum naturam *fons caloris & vicissitudines ejusdem in toto corpore* dependent à *sanguine* ritè constituto ac temperato & debite proportionato, ita etiam in statu præternaturali horror, rigor & frigus, & calor quoque auctus atque effeferatus major vel minor exinde dependeant necesse est; Et sicuti itidem in statu naturali *omnis pulsus ordinatus* a circulo *sanguinis* dependet, ita in statu p. n. *pulsus celer, frequens, debilis, æqualis* vel *inequalis* itidem à *sanguine* dependet & mediante sanguine fit. Porro uti *urina sanorum* testatur de *constitutione naturali & puritate massæ sanguineæ*, ita quoque *eadem in statu p. n. impuritates M. S. & reliquorum humorum* haud raro sufficienter indicat.

§. IV.

Non possum negare ea verba, quæ in principio §. II. hujus Cap. generis loco posuimus, ita stare posse, hoc tamen etiam haud est negandum, si respiciamus actiones quoque imminutas, atque effervescentiam M. S. & reliquorum humorum specialem dari & differre, eadem nihilominus etiam vel maxime *differentiæ specificæ* loco esse consideranda. Nam *in Nostra Febri Ephemera*

C

mera

mera longe specialis & specifica est ista actio aucta & depravata effervescentiæ M. S. & reliquorum humorum, ita nimirum pro varietate subiectorum disposita, ut symptomata in definitione dicta tam communia quam propria nunc conjunctim, nunc seorsim exinde oboriantur, producantur, atque quod omnium reflexionum primum est, *spatio 24. horarum vel brevius paululum finiuntur, ac penitus penitusque absolvantur.*

§. V.

Et in eo cumprimis *differentia specifica* sita est *Febris Ephemera* à reliquis febribus, à quibus adeoque facillime distinguitur, specialius verò ut determinem omnium reliquarum Februm differentiam à presenti febre, haud opus esse censeo, quoniam eadem facile patescit. Hinc non nisi hoc innuo, quomodo differat eadem à *febre quotidiana*, cum qua à quibusdem Doctoribus confunditur, *Febrim Ephemeram & Quotidianam* idem esse consentibus. Enimverò toto cœlo invicem differunt: Nam quotidiana omni die & pluribus vicibus recurrit, & tragœdiam suam per plures paroxysmos quotidianos ludit turpissime; Febris verò Ephemera unica die & vice defœvit, alias talis dicenda nunquam est, quoniam vel maxime *causa materialis proxima* æque atque *antecedens*, specifica satis & propria, requiritur ad producendam febrem unius solum diei, vel deinde plurium dierum. Durationem enim talem determinatam non nisi à *peculiari & specifico fermento quodam p. n.* oriri debere, neminem inficias ire posse puto; Id quod clarius, reor, apparebit ex sequenti doctrina de *causis Febris Ephemerae.*

§. VI.

§. VI.

Si causarum seriem sistere intendo, mihi equidem videtur jam primo loco considerandam esse *causam immediatam formalem febris hujus Ephemeræ*, quæ consistit in effervescentia & fermentatione p. n. M. S. & reliquorum humorum, *depravata vel aucta*, sed tamen ita limitata ac determinata, ut diutius agere haud valeat, quam cancellis & spatio viginti quatuor horarum. Esse hanc veram ac genuinam & specificam causam formalem, patet sane firmissime ex typo, ordine, duratione & modificatione, speciatim in nulla non feбри observatis, ut tantæ harum differentię extent, ut vix omnes species determinari æque possint ob earundem latitudinem ineffabilem. Quamdiu nimirum motus dictus vitia- tus M. S. & reliquorum humorum durat, tamdiu quoque sævit febris: Quando vero idem cessat, tunc in momento quoque effectus tollitur manifestissime, & febris totaliter cessat, usquedum *materia peccans morbifica* rursus energiam & operationem suam concipiat, quæ in præmissa definitione fermenti cujusdam p. n. adeoque naturali prorsus incougrui nomine venit, ulterius modo expendenda.

§. VII.

Hinc itaque in ordine sequitur *Causa proximior materialis*, Fermentum nim. p. n. in M. S. & reliquis humoribus exortum, conceptum vel illatum, propter specificationem *fermentum febrile* dictum, in particulis heterogeneis activis æque ac passivis, salinis, sulphureis, evaporabilibus, mercurialibus inde nominatis, terreis item, aqueisque fundatum. Quas inter alias in

statu secundum naturam in quocunque etiam temperato vel intemperato temperamento genuina harmonia, proportio & mixtio conveniens esse debet; Quando verò laudata harmonia, proportio & mixtio sive crasis invertitur atque diversimode immutatur à fermento quodam peregrino vel concepto vel illato, hinc non potest non causa supposita materialis præsto esse. In sale acido & alcali *primario* hoc fermentum esse quærendum, omnino testantur omnes fermentationes in operationibus Chymicis institutæ, vel etiam in corpore Nostro ipso evenientes, *secundario* verò haud parum idem moderantur ac juvant reliquæ superius laudatæ particulæ. Adeoque causæ omnium febrium in genere, & Nostræ in specie sunt & manent *omnia ea*, quæ dictarum particularum harmoniam, proportionem & miscelam lædunt, & crasin ipsius M. S. naturalem invertunt, quinimo talem dyscrasiam, heterogeneitatem & proportionem p. n. sive minus genuinam, inducunt, & ad debitum temporis momentum conservant ac quasi nutriunt. Notanter dico *ad debitum temporis momentum*: siquidem maximam partem in eo typus, tempus & ordo omnium febrium sunt quærenda, ut *pro conditione causæ materialis morbificæ & fermenti specifici* fermentatio hæc p. n. sive effervescentia nunc citius, nunc tardius absolvatur. Interim interea temporis ex vitiata salium activitate hæc fermentatio atque effervescentia p. n. ulterius suffulta in causa est, ut M. S. & reliqui humores coquantur, & variæ vitiosæ heterogeneæ particulæ partim subigantur & alterentur, partim secum adinstar per varia loca excretoria haud raro excernantur.

§. VIII.

§. VIII.

Eadem vero omnia, quæ modo in proxime antecedentibus descripto p. n. agunt, qualiacunque demum fuerint, in definitione §. II. hujus Cap. appellantur *fermentum quoddam p. n. naturali prorsus incongruum, speciatim febrile* alias & quidem recte appellatur. Cum autem plures species febrium dentur, statim satis superque apparet, *differentiam intimiorem horum fermentorum febrilium* dari debere, quam autem sistere atque sufficienter eruere velle, impossibile prorsus est, propter deficientem sensualem perscrutationem particularum eorundem constitutarum. Hinc quoniam tales sufficienter in sensus haud incurrunt, destituitur nos determinatio specifica ac sufficiens specialissimam causam assignandi, modumque agendi. Hoc equidem verum est, quam quod verissimum: Undecunque & quodcunque sit *hoc fermentum febrile, specificum in Nostra* præsertim *Febri Ephemera*, sive *conceptum* per congestiones innumeras, sive *illatum*, diversissime sanguinem & reliquos humores in p. n. effervescentiam deturbat, impetum quoque spirituum producit, eosdemque insigniter alterat, turbat, excitat, ut inde diversissima symptomata *in definitione data* recensita oboriantur, nunc conjunctim magis, nunc seorsim, nunc levius, nunc gravius, ita tamen ut spatio 24. horarum prorsus absolvantur & perfecte finiantur. Nullum tamen dubium est, *idem fermentum febrile* nunc magis *immediate* prius sanguinem & *hoc mediante* spiritus afficere, nunc magis & prius & *immediate* Spiritus, & his mediantibus sanguinem commovere, id quod ex diversis insul-

C 2

tibus,

tibus, variantibus phænomenis & symptomatum varietate in variis Febris Ephemericis dijudicandum facile erit in specialibus casibus.

§. IX.

Ut uberius atque intimius hæc pateant, è re puto futurum esse, si fugitivo quasi oculo *quædam ejusmodi præternaturalia fermenta* adhuc pensitemus. Per experientiam enim constat, diversissimum esse ejusmodi *fermentum febrile*. Omne equidem *rarefactivum* est *Salino-Sulphureum* &c. *Aliud* tamen magis est pituitosum, vel serosum, *aliud* biliosum, *aliud* acidum, acre, salinum, scorbuticum, *aliud* *seminale*, vel lymphaticum, *aliud* intra vasa, *aliud* extra eadem, *aliud* benignum, *aliud* malignum, *aliud* fixius magis, *aliud* volatile, subtile, penetrans & ita porro. Videas etiam non raro, *fermentum febrile* ex insensibili transpiratione prohibita & retentis ibi alias ejciendis fuliginibus ortum trahere, aut ex ulcere quodam interno, in phthisi pulmonum, hepatis, lienis, renum, uteri, mesenterii corruptione putredinosa, devenire, aut ex scabie retropulsa, ex lymphâ cum primis acidiori, ex particulis fructuum horæorum fermentescibilibus, aut ex aere per contagium &c.

§. X.

Hinc totam *fermentororum horum* latitudinem facile continebit distinctio allata, quod *fermentum tale* sit vel *conceptum*, vel *illatum*. Omnium maxime verò & frequentissime quoque *concepitur in ventriculo*, abhinc *in prius viis reliquis*; Quatenus à digestionem & pepsin, totaque chylificationem ex variis notissimis causis vitata cruditates oboriuntur, in quibus *fermentum peregrinum*

num hinc residet, à quibus coacervatur, conservatur & in actum deducitur. Quoniam nimirum earundem correctio ibidem non fit, hinc transeunt ad ipsam M. S. & reliquos humores, secundum illud: *Quæ non corriguntur in prima coctione, illa etiam non corriguntur in secunda, vel in tertia;* Unde successive collectum hoc fermentum à causa apta occasionali sive procatarctica facillimo negotio excitatur. *Infertur* verò vel per assumpta, vel per inspirata ex aëre venientia, effluvia & contagia dicta, quæ omnia vel tacite quasi magis patefcent, si subsequentiâ probe pensitaverimus & cum his combinaverimus.

§. XI.

Progredior nimirum in ordine causarum ad causas reliquas, *Remotas* scilicet, *Febris Ephemera*. Quæ sicuti alias communiter in *Naturales*, *Non-Naturales* & *Præter-Naturales* dispescuntur, ita quoque hîc tales observantur.

§. XII.

Inter *naturales*, imprimis *dispositio ad similem febrim* est primo loco alleganda, & non errabo, si idiosyncrasiam nominaverim, imprimis quando talis febris semel in quibusdam adfuerit, quod ex iisdem causis sæpius rursus excitetur & non ex alia, uti fit in erysipelate, calculoque recurrente, vel in crapula majori repetita &c. Hinc *temperamentum calidum & siccum*, sive *Ærum* aut *cholericum* dictum, magis disponit ad febres has, uti & *ipsum sanguineum*, ad abundantiam sanguinis, sive *plethoram* præcipue declivum. Interim tamen haud abnuunt reliqua temperamenta, *phlegmaticum*, quatenus serum facile stagnat, *melancholicum*, quatenus acidis particulis fer-

men-

mentificis facile auscultat. Nec excludenda est *dispositio scorbutica*, ubi particulæ salæ sunt in prædominio, ita ut diu non lædant, neque agant, sed fileant, excitatæ vero ab aliis causis occasionalibus in actum ducuntur, & causa etiam Febris Ephemeræ fieri possunt. Inter reliquas *res naturales* præminebit *regio & clima*, calidum & siccum, vel loca paludosa, putredini facile facem accendentia. Non tamen negandum erit, concursum aliarum causarum loco adjumenti vel complementi esse attendendum.

§. XIII.

Ex causis Non-Naturalibus sunt *Sex Res Non-Naturales* per nota : I. *Aër*, calidus & humidus, calidus & siccus, quatenus poros plus justo aperire, motum sanguinis augere, congestum fermentum excitare & effervescentiam talem p.n. producere valet. Aër frigidus & humidus, frigidus & siccus contrario modo agere videntur & sic proprie non causabuntur hos effectus, inficias tamen ire haud valemus eundem per accidens ad febrem producendam concurrere posse, poros obstipando, ut hinc effluvia non possint exhalare nociva, cummulata hinc & ad effervescentiam prona. II. *Cibus & Potus*, calidiores, sulphurei, acriores, aromatizzati, fermentifici, dispositum fermentum excitantes ac in motum deducentes huc pertinent. Copia cumprimis utriusque vel maxime nocet, debilitando ventriculum, fermentum ejusdem vitiando, cruditates cumulando copiosissime ac frequentissimè, unde *crapula cane pejus & angue nunquam non & omni studio esset fugienda. Et evitare copiam nimirum, si sit cynosura* in comedendo & bibendo, multum mali

anali evitabitur, sin minus, nullum dubium prorsus relinquitur, quin febres & anomalix variæ sint subsecuturæ. III. *Motus & Quies* suum *ἐπιβόλλων κείρος* itidem contribuunt valide: Ille si modum excedat, & sit nimius, totum corpus plus justo exagitat, idem incallescere facit, sanguinis motum tam progressivum quam intestinum promovet & fermentum febrile excitat, quod secundum sui specificationem febrem ephemeram causari valet: Eundem affectum quoque producere valet *quies*, licet contrario agendi modo, siquidem *quies* nimia sive motus deficiens motum totius corporis & præcipue sanguinis retardat, excretiones ordinarias, secretiones & digestiones remoratur & varias congestiones causatur, unde fermentum febrile cumulari & hinc excitari valet. IV. Simili modo hic concurrunt non raro *somnus & vigilia*: Vigiliæ enim acrimoniam humorum excitando atque augendo motum quoque citiorem sanguini & bili & fermento febrili concepto conciliant: somnus vero nimis congestionem causari potest pro statu febrili inducendo. V. Quantum excretiones & retentiones ad febres quasque conferre possint, deductione facillimum est: Nam excretiones nimix bilem & reliquos humores nimis exagitant, ut suscepto simul materiæ febrilis impetu hæc in actum producat, deficientes vero excretiones sive retentiones materiam peccantem morbificam magis magisque cumulant. Quid tandem VI. *Animi Pathemata* hic loci efficiant, facile patet, quoniam omnino deprehendimus, quod exorbitantiæ horum affectuum magna sit vis & potentia ad febrem

D

quo-

quoque ephemeram producendam : Instar omnium est ira, iracundia & furor, quæ spiritus & humores valde commovent, massam sanguineam effervesce faciunt, febresque producant; Et quidni etiam lætitia, five gaudium nimium inopinatum idem producere valeret. Terror equidem retropellere & figere humores, & motus sanguinis adeoque retardare videbitur, nihilo tamen minus si præsens sit fermentum febrile, hoc quoque modo excitari idem valet; Quo etiam refero tristitiam & mœrorem animi, quatenus congerunt & conservant quoque interdum *fermenta febrilia*.

§. XIV.

Agmen causarum febris nostræ ephemeræ claudunt *causæ præternaturales*, siquidem varii morbi atque symptomata huc sunt referenda, quæ vel circa ortum suum febrim ephemeram comitem habent, vel in decursu suo eandem excitant atque producant, uti utrumque ex repetitione eorum, quæ in §. 3. Cap. I. leguntur, facile clarius reddetur, ad quem B. L. modo remitto.

§. XV.

Causis prælibatis, superioribus dictis adhuc addo, quæ alias aliis febribus competunt vel minus, ut hinc *differentia specifica febris ephemeræ* ulterius compleatur. Sic eadem non est intermittens quædam febris, quoniam non plurimis paroxysmis sed unico insultu absolvitur, unde differt non solum a quotidiana per superioris jam dicta, sed etiam a tertiana, quartana, quintana, & sextana; Sed referenda est ad continuam febrim, quæ

quæ intra spatium 24. horarum absolvitur, hinc recte dicitur febris transitoria, licet negare haud valeam eandem propter novum pabulum accedens immutari posse in febrem continuam plurium dierum. De reliquo raro est primaria, sicuti est illa, quæ post crapulam oboritur, vel quæ prorsus præcedit alios morbos. Alia est symptomatrica, quæ morbis ac symptomatibus succedit, nominatim tussi, catharro, phthisi, inflammationibus uvulæ, faucium, parotidum, vulnerrum, ulcerum, & ita porro: Alia esse potest simplex & benigna, alia vero est maligna, in qua symptomata graviora simul apparent, quæ de malignitate præsentè testantur. E. gr. si statim adsit summa & subitanea virium prostratio, symptomatum major intensio, scotomia, agrypnia, insomnia turbulenta, & ipsa deliria. Licet enim hæc ibidem diutius non durent quam per dictas 24. horas, tamen periculo suo in præsentè non carent, & facile ulterius degenerare possunt, nisi bonitas naturæ, vel medicamenti præsentanei virtus ipsis medatur. Porro alia ratione causæ materialis possit dici pestilentialis febris ephemera: siquidem experientia satis superque constat, quod tempore pestis non omnes peste ipsa corripiantur, sed quidam solum afficiantur febricula tali transitoria, ubi horror & frigus intensissimum cum calore subsequo, summa & subitanea virium prostratione, perturbatione animi & ita porro corripiuntur, ita ut datis ordinatis & præservativis & curativis remediis, expectato imperato sudore & superato, intra viginti quatuor horas omne periculum rursus recedat. Ubi pariter atque in

omnibus casibus febris ephemeræ arguendum est, quod omnes causæ inibi concurrentes ita sint modificatæ ac specificatæ ratione formalitatis, & materialitatis ut destinato tempore typum suum, ordinem atque motum absolvant, quæ proportio vero omnium concurrentium causarum ulterius determinari haud potest, hinc manum de tabula. Potius progredior jam ad ea, quæ hujus capituli complementum præbere videbuntur, ad diagnosis nimirum & prognosin febris ephemeræ.

§. XVI.

Diagnosin non nisi ex termino febris ephemeræ patet, quando intra suppositum tempus 24. horarum absolvitur, adeoque finita febrili hac demum certo apparet: nam neque ex horrore levi præcedente calorem febrilem, nisi etiam nulla graviora symptomata accesserint, ante finem æque de hujus præsentia testantur, quoniam similiter sæpe quoque incipit ita febris plurium dierum: neque si horror & frigus potentius accedunt, calor est magis auctus ac vehementior, capitis dolor gravior, sitis magna, summa & subitanea virium prostratio, major agrypnia, ipsaque deliria sint præsentia, exinde æque non cognoscitur præsentia principii febris plurium dierum, sicuti id patet ex antecedenter deductis.

§. XVII.

De *prognosi febris ephemeræ* ut paucis nunc agam, mearum esse partium judico, ubi ante omnia monendum mihi est, in exortu cum sit difficilis diagnosis, an vera talis & non alia futura sit febris, etiam difficilem esse prognosin, an eventus intra 24. horarum spatium æque

æque sit futurus felix vel infelix. Interim *in genere* dicendum erit, febrim ephemeram non esse periculofam, multo minus lethalem, fi quidem non raro per fe & fine auxilio medici, & fine omni exhibitio quoque remedio ceffat, & per sudorem & madorem cutis tuto finitur, vel per fpontaneam diarrhœam, vel per paulatinam *λύσις* folvitur. Negligenda tamen neutiquam eft, quoniam non femper patet, quid habeat in recessu, & hinc caute videndum eft, ne error diætæ committatur: Alias enim in alias febres pro fubjectorum difpofitione, aliarumque circumftantiarum conditione converti poteft, nominatim in caufum, in febrim putridam & hefticam, quin imo in febrim ardentem, ita ut periculofior ftatus febrilis oboriatur, probe hinc, quantum fieri poteft, præfervandus atque arcendus. *In fpecie* vero ratione prognofeos in certis cafibus determinandæ fequentia huc referre volui: fi febris ephemera notorie dependet a crapula, refpiciendum eft ad qualitatem & noxam affumptorum, nec minus ad conditionem, mitigationem, vel vehementiam præfentium fymptomatum: fi enim conftet vinum generofius vel fpiritu vini fortiorem in majori copia effe affumptum, & hinc fymptomata graviora adfint cum valida & fubitanea cumprimis proftatione virium, & fortean palpitatione cordis, ab alienatione mentis & ita porro, tunc fi intra duodecim horarum fpatium hæc ipfa manifeftè non mitefcant, periculofiorem ftatum & affectum p. n. effe metuendum iudicandum erit. Quod fi omnia leviora & mitiora funt, præfentia febris ephemera confirmabitur. Interim cum nusquam fit

ruta fides, & sicuti alias à scintillula minima magnum oboriri possit incendium, hinc bene faciunt decumbentes, ut uberiora & plura symptomata mature præcaveant, motus naturæ juvent & nullam materiam peccantem morbificam relictam patiantur, sed potius medici opem implorent.

§. XVIII.

De reliquo in aliis specialioribus casibus respiciendum etiam est ad partem affectam e. gr. in vitiis ventriculi oborientibus, si febricula talis eveniat cum dolore, ardore & calore ventriculi leviori, bene est sperandum, si autem sit dolor & calor vehementior, integra inflammatio ventriculi est præsumenda, nullibi non periculosa, & metuenda ac pertimescenda, quoniam facile fit *Sanctus* lethalis. Par ratio est caloris p. n. in intestinis oborti, qui quo levior, eo benignior est sperandus, quo vero intensior deprehenditur, eo periculosior existit, & si cum primis passio iliaca, *miserere mei* dicta incidat aut concurrat, ut plurimum malum est periculosissimum, supremum inflammationis gradum, gangrænam, & individuum fere comitem, sphacelum, post se trahens; Similiter in respirationis difficilis speciebus superius p. 12. denominatis pulmones & cum primis pleuræ ratione majoris vel minoris læsionis & caloris magis aucti, vel doloris magis exquisiti, prognosis est instituenda: Licet enim propter bonitatem naturæ vel faciliorem mitigationem causæ morbificæ febris hæc ad instar ephemeræ transeat, metus tamen est, ne idem malum propter debilitatas semel has partes recrudescat, & in veram inflammationem transeat. Et sic etiam quando

do talis febris præcedit alios morbos vel comitatur eosdem in atrophia, tabe, pthisi &c. semper symptomata quoad vehementiam, vel mitigationem prognosin variant, inflammationes cum primis major ardor & major calor indicant. In calculi præsentia, dolore in regione renum & lumborum, vomituque præsertim nephritico dignoscendi, prognosin itidem ex similibus fontibus fit, & non est fidendum, in primis, ubi suspicio est majorum calculorum incarcerationum, in pelvi renum atque ureteribus magis vel minus obstructis. In arthriticis affectibus hæc febricula raro habet aliquid in recessu, bene tamen semper respiciendæ sunt conditiones partis affectæ. Quodsi jam graviora symptomata hujus febris ephemeræ appareant unacum erysipelate graviori & gravissimo, multum mali jam esse metuendum unusquisque mecum fatebitur: Fateatur etiam Laudatissimus meus Hospes ingenue, superationem symptomatum graviorum, quin imo gravissimorum & totius malignæ hujus Febris Ephemeræ, de quibus vide sis p. 13. 14. non tam generosissimis adhibitis medicamentis, quam Gratia Divinæ, & singulari Naturæ robori se tribuere atque adscribere posse, si tantum malignorum symptomatum cumulum & tam subitanam eorundem cessationem aut mitigationem respiciat; Sicuti in genere quo graviores sæpe dolores & fere intolerabiles in toto suo chronico affectu sunt, eo proximius sæpè est levamen: Id quod unacum restitutione integerrima ipsi ex intimis cordis penetralibus opto, voveoque. Cæterum
tran-

transitum jam facio ad tertium à me expediendum, *therapiam* nimirum *Febris Ephemeræ*.

CAP. III.

DE FEBRIS EPHEMERÆ THERAPIA.

§. I.

UBicunque *status præternaturalis* adest, & vel ipse morbus se trudit, vel causa morbifica fit manifesta, vel symptoma quodcunque apparet, ibi maturè esse contrahendum isti statui p. n. debita medela, & observandam regulam: *Cito, tuto & jucunde est curandum*: mecum unus quisque facile largietur, qui pensabit, quanta sit sanitatis nobilitas, quanta vitæ brevitatis, quantaque occasionis sit velocitas, de qua ultima facile auditur hoc: *post hæc occasio calua*; unde inter momenta prima & monenda ipse Dictator Noster HIPPOCRATES Cous eandem atro veluti carbone notat in primo suo Aphorismo per verba: *Occasio præcept.* Adeoque non possum non partium mearum rationem jam jam quoque habiturus ulteriorem therapiam tam præservatoriam quam curatoriam Ephemeræ Febris generalius aut etiam specialius attendere atque attingere.

§. II.

Ante omnia verò respiciendum est, an sit febris Ephemera sibi relicta & propria, an vero cum aliis morbis ac symptomatibus stipata, comitata, & conjuncta vel præcedanea: Hæc enim curam variare non raro, quilibet medicorum concedere cogitur; Sicuti enim penes

penes Jctos minima circumstantia variat rem, ita multo magis circumstantiæ penes Medicos idem præstabunt, & hinc est, quod neque hæc febris æque sit negligenda. Quemadmodum enim antea terminum, progressum, finem atque eventum scire laud valemus, ita etiam nihil non est faciendum pro arcendo hoc malo & præcavendo graviori. Quo magis verò in primo ingressu, sive *in æxi*, principio febris, etiam hæc febris truculenta apparet, & gravioribus ac periculosioribus sævit symptomatibus, eo magis etiam hosti huic infensissimo quoque generi humano, est resistendum, *universalibus* æque ac *particularibus, mioribus ac generosioribus*, quin imo *generosissimis remediis* tam pro varietate *status morbifici*, quam *subjecti patientis conditione*.

§. III.

Cura si institui deberet, secundum ordinariam methodum, qua febres alias curare tenemur, eandem quoque instituendam esse tota medicorum cohors mecum fatebitur, quare modo jam non ero sollicitus, an breviori & compendiosiori via etiam hæc febris Ephe-mera fortean curari possit, sed potius pro exigentia ordinariæ methodi omnia jam jam sum ventilaturus, juxta quam causæ morbificæ, ipsi morbo & symptomatibus contraeundum est sequentibus indicationibus positis & absolutis. I. Fermentum febrile est edomandum, & vel educendum, vel subigendum, aut quocunque alio modo meliori arcendum & limitandum. II. Acrimonia humorum acida, acris, salina, salsa, aut ita porro, est temperanda, moderanda & corrigenda. III. Naturæ

E

mo-

motus probe sunt observandi ac respiciendi, ne eandem in opere suo unquam turbemus, sed quantum fieri potest, omni studio juvemus. IV. Speciatim symptomatibus magis urgentibus succurrere debemus, ac in simul vires restaurare & corpus ab aliis symptomatibus & morbis, quin imò ipsa recidiva præcavere ac præservare nobis curæ cordique esse debet. Quemadmodum verò in ipsa cura non obtineret, ut præcise ordo indicationum observaretur, siquidem non raro *ὕστερον πρότερον* methodo ipsa curatoria jubente committere tenemur, dum e. gr. haud raro istud obtinet, quod magis urgens symptoma sit magis respiciendum, quod sæpe prius sit universalibus utendum, alibi verò primo loco particularibus, temperantibus, corrigentibus, specificis statim pro varietate nimirum casuum Clinicorum & circumstantiarum variarum se trudentium, ita & idem hic observandum esse censeo.

§. IV.

Ordinariè incipimus ab universalibus, fermentum febrile juxta primam indicationem edomantibus &c. Si itaque manifestò constet materiam peccantem morbificam originem deberi ventriculo & primis viis, ibidemque fomes adhuc hæreat, excretionemque sui urgeat, utendum est vomitoriis, aut laxantibus, aut purgantibus p. r. n. Vomitoria indicantur, sicuti notum est, per præsentiam nausæ, conatus ad vomendum, vel ipsum vomitum, aut tibi ex certis indiciis satis constat saburram acidam, biliosam, pituitosam & viscosam hæere in ventriculo, daß der Magen ganz verschleimmet und verderbet sey, ita ut jam ante *insultum*

tum febriculæ hujus excretionem sui intenderit, hinc Medicus maturè advocatus citò Emeticum aliquod præbeat necesse est, ut ut digestivum aliquod pro nunc præmitti haud possit. Cujus scopo satisfacit ꝑ Emet. Mynsicht. ad gr. ij, nisi patientes jam olim gr. iij. vel iv. uti consueverint: E. gr. ʒ. ꝑ Emet. M. gr. ij. ☉ absynth. ☉ ʒat. ana gr. v. M. D. vel matutino tempore, vel quod ferè commodius vespertino tempore, nisi fortean ex aliis causis contraindicetur. Alias quoque Aqua bened. Rul. si sit ad manus, in debita dosi & proportionè dari potest ritè præparata. Laxantia vel purgantia indicantur, quando alvus videtur esse segnior, & magis vel minus obstructa, & colluvies seroforum, pituitosorum, biliosorum excrementorum præsto est quo casu statim maturanda sunt laxantia aut purgantia, omnemque paginam absolvunt pillulæ optimæ polychrestæ, quales sunt Scherzerianæ, Stahlianæ, Glasfianæ & selectiores, quarum partem & mihi quoque tribuere concessum est; Interim si graviora symptomata statim conjuncta esse videbuntur, eadem deursui febris sunt potius postponenda. Cæterum nihil obstat, quo minus etiam alia laxantia simili conditione præscribamus, e. gr. Decoct. fol. Sen. c. rhab. passul. minoribus &c. non neglectis spec. diaturbith. c. rh. vel etiam Manna Calabrina & ita porrò. Quod si neque hæc obtineant, & tamen obstructio alvina urgeat, clystere laxante, carminativo, abstergente & mundificante subinde opus erit: ʒ. Rad. ʒ. aper. ana ʒiij. ir. Flor. ʒv. hb. ʒ. emoll. ana mʒ. sem. carv. foen. græc. ana ʒij. M. C. C. g. m. coqu. in f. q. Aq. l. ʒ. colat.

gvij. x. xii. ol. lil. alb. ʒʒ. ☉ ʒati ʒij. vitell. ovar. n. I. D.
& A.

§. V.

Quod si verò sanguis turgeat & urgeat, nimis copiosus sit, sui que excretionem indicet & fortean ordinarium tempus missionis sanguinis instet, pro rei & subjectorum exigentia nunc suadenda est venæsectio in brachio vel pede instituta, in iis subjectis, ubi major sanguinis copia adest, vel copiosus vini potus id suadet, vel si consuetudo jubeat, largius administranda & si sufficienter juvare debeat, ad animi deliquium usque admittenda. Ubi vero potius in usu fuit cucurbitularum scarificatio, ibi eadem quoque est suadenda. Hirudinibus autem raro opus habemus, nisi fortean pro hæmorrhoidibus aperiendis. Exulant quoque hic loci prorsus fonticuli tanquam remedium hoc morbo gravius & pejus.

§. VI.

In aliis subjectis locum statim inveniunt universalia diaphoretica & sudorifera, quo sæpe unico dato cessat hæc febris, & fermentum febrile compe & prompte educitur, vel ad minimum successive per insensibilem transpirationem eliminatur. Cui scopo inserviunt TRæ ʒles, Bezoardicæ, alexipharmacæ, vel ʒ Diaph. bez. minor. & varia alia similis generis atque effectus remedia.

§. VII.

Sicuti itaque hæc in antecedentibus posita universalia & similia curandi fine sunt laudata, ita in iis subjectis, ubi propter erysipelas gravius vel levius, sæpius recurrens, vel propter alia mala superius hinc inde recensita hæc

hæc febris est timenda, eadem præservationis gratia adhiberi possunt, si quidem alias quoque, sicubi opus est, admodum conducibile est, fomitem materiæ peccantis morbificæ vel per emetica, vel per purgantia ejicere, & iidem corpus gravius interdum quasi concutere, aut etiam Venæsectioni locum concedere, quo per reliqua medicamenta eo promptius ac velocius agere valeamus.

§. VIII.

Alteri indicationi sunt opposita absorbentia, temperantia, alcalina, corrigentia, motumque sanguinis fermentativum sistentia, & hinc fermentum febrile successive solventia, ut natura ipsa per convenientia loca excretoria idem una cum acribus humoribus peccantibus eo facilius ac felicius educere valeat. Talia sunt ocul. canceror. ppt. corall. rubr. ppt. mater perl. ppt. succin. alb. ppt. conch. ppt. C. C. phil. ppt. ebur. f. Δ ppt. † diaph. f. & ♂. bez. miner. 4al. ♂, Dre, Ore, pulvis absorb. Wed. bez. maj. & min. Ej. vel pulv. bez. Sennert. Pannon. rub. TRæ † ii, bez. laud. alexiph. eff. lign. C. B. fumar. f. & comp. pimpinel. eff. ther. bals. spir. bez. Buff. & ita porro: E. gr. R. pulv. absorb. Wed. ʒij. oc. cancer. ppt. corall. rubr. ppt. C. C. phil. ppt. ana ʒij, M. F. l. a. pulv. subtil. vel R. eff. lignor. † ii ana ʒij. M. S. ʒj. M. D. vel R. Aq. Flor. sambuc. acac. namph. C. B. ana ʒj. † Diaph. matr. perl. ppt. succin. albi ppt. ana ʒo. extr. scab. scord. fi. bellid. ana ʒo. confect. Alkerm. inc. ʒij. sr. C. B. ceras. nigr. ana ʒiib. M. D. Quæ ipsa cum similibus aliis juxta judicium Medici pro ratione affectus & subjecti, aliarumque circumstantiarum facile moderabuntur & variabuntur.

§. IX.

Et sic porro quoad tertiam indicationem medicus facile quoque attendere poterit motus a natura institutos vel instituendos, ne iisdem ullo modo obstit, sed potius eos, quantum in se est, tuto, cito & jucunde promoveat, sicque neque datis universalibus, neque particularibus ac specificis ullo modo noceat; Alias enim non curam accommodam, sed potius noxam presentaneam inferre posset, idquod omni modo est vitandum: Haud enim æque constat, quousque hoc malum etiam protendi, aut varia alia inde sequi valeant.

§. X.

Curato quoque, atque optimo cum consilio symptomatibus magis urgentibus medela afferatur, necesse est, juxta quartam indicationem: Hinc si sitis sit intolerabilis & clamosa, diluentia, temperantia & suo modo ac modulo refrigerantia sunt danda: v. gr. ℞. TR. fl. bell. papav. rhoead. rosar. viol. ana ʒj. clyff. ʒ ʒ ʒ^{ss}. M. D. l. ℞. ∇ bugloss. borrag. rosar. viol. ana ʒj. TR. fl. bell. ʒij. ☉ ☽ per campan. ʒij. fir. acetos. citr. ʒ^{ss}. M. ℞. sem. 4. frig. maj. ana ʒj. amygdal. dulc. ʒ^{ss}. M. conc. cont. F. I. a. c. f. q. ∇ fl. acac. namph. bugloss. borrag. ana ʒij. Emuls. cui adde ∇ cinnam. cyd. ʒ^{ss}. D. Si diarrhoea praesens sit debilitans, eadem, si necessarium, vel juvanda, vel sopienda. Si dolores quidem urgeant, lenia anodyna in refracta tamen non nisi dosi sunt addenda. Si cephalalgia major & intolerabilis fere praesto sit, praeter haec exteriora, cucupha quoque e. gr. sunt optima. Si adsit delirium ipsum, ☉ ☽. anod. & theriaca coelestis sunt egregii usus.

§. XI.

§. XI.

Præterea quoque in istis casibus, ubi peculiare morbi vel symptomata, antecedunt aut comitantur *Febrim Ephemeram*, peculiaris eorundem affectuum cura è Libris Practicis est eruenda & hic baseos loco fere respicienda; Unde si in capitis affectibus *eadem* simul videatur, cephalica, nervina, topica, & spiritus animales & vitales roborantia sunt prioribus conjungenda. Si in pectoris affectibus appareat nostra febris, expectorantia, resolventia æque ac balsamica cum reliquis sunt combinanda. Si ventriculus sit simul læsus, stomachica, nervina quoque heic conducunt. Si cor hic magis lædatur & malignitas magis appareat, cordialia, bezoardica atque alexipharmaca in usum veniunt huc trahenda. In uteri affectibus uterina; In arthriticis affectibus antiarthritica, antiscorbutica & tonica sunt danda, quo omnia debite respiciantur, & fomes e radice sua tollatur.

§. XII.

Ultimo hinc robur partium est respiciendum & vires vitales recuperandæ per aptam & bonam dietam, ubi equidem non penitus consuetudo, si etiam sit pejor, statim mutari potest, sed ibi vel maxime cautione opus esset, sed potius convenientia pabula & potus non nocivos eligamus necesse est, in omnibus accurate videndo, ne excedamus, quantitate, aut qualitate assumentorum, & reliquorum R. N. N. usum genuinum admittamus tantum.

DEO VERO SIT LAVS, HONOR ET GLORIA, CUI SOLI HIC DEBETVR
F I N I S.

Cal-

Callidus in studiis, Mi WARMBRVNN, usque fuisti:
 Hocce docent multæ linguæ, quibus uteris apte,
 Hocce docet studium tractatum JURIS & ÆQVI,
 Hocce docet studium Medicum, quod Marte secundo
 Et proprio cultu excoluisti laude perenni.
 Non mirum! Gaudes calidi cognomine fontis:
 Existis calidus fons, fons & origo bonorum,
 Ingenii clari, famæ, virtutis, honoris:
 Nomen & omen habes, hinc ominor omine fausto,
 Hic fons sit clarus, nitidisque argenteus undis.

Ita Nobilissimo, Clarissimo atque Experientissimo Domino VVARMBRVNN, Medicinæ Licentiatò dignissimo & Hospiti suo Honoratissimo, de mox adipiscendis supremis in Medicina honoribus optime promeritis ex animo gratulari & quævis prospera precari voluit Vice-Præses

D. HIERONYMVS Ludolff!
 Consiliarius & Archiater Elect. Mogun-
 rinus, Fac. Med. & Phil. Assess. Ord. n.
 n. Chymia & Mathem. P. P.

EX Animo roveo, ut semper Conamina cedant
 In Medica Praxi, prospere, feliciter.

Ita Nobilissimo & Doctissimo Domino Doctorando, Amico suo suavissimo & Commensali Honoratissimo prosperos in Praxi Medica successus ultteriores animitus, cordicitusque adprecatur Opponents

HIOBVS PHILIPPVS Ludolff!
 Phil. Mag. & Med. Lic.

DA A 6545

ULB Halle 3
003 105 768

Sb.

VD 18

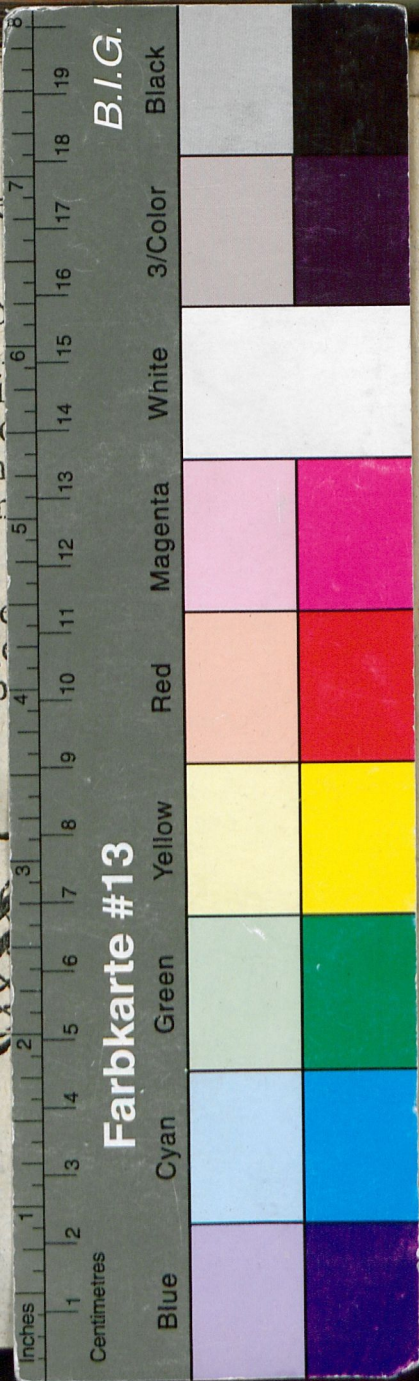
VD 17

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
FEBRI EPHEMERA,
EJVSDEMQUE
EXISTENTIA, ESSENTIA
ET THERAPIA,

QVAM
PROPITIO SVMMO NVMINE
MAGNIFICO VNIVERSITATIS RECTORE
AC PRO-CANCELLARIO,
REVERENDISSIMO ET PER-ILLVSTRI DOMINO,
DOMINO

CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVVS,

EPISCOPO ANEMORIENSI,
EMINENTISS. ARCHI-EPISCOPI ET PRINC. ELECT. MOGVNT. PER THVRINGIAM;
HASSIAM ET EICHSFELDIAM IN PONTIFICABILVS VICARIO GENERALI, CONSIL.
ECCLES. SVFRAGANEO ET SIGILLIFERO ERFORDIENSI, J. V. D. INSIGN.
ECCLES. COLLEG. AD S. SEVER. CAN. CAP. ET SCHOLAST.

EX DECRETO ET CONSENSV GRATIOSISSIMÆ
FACVLTATIS MEDICÆ,
SVB PRÆSIDIO

DN. JOANNIS FRIDERICI DEPRE,

PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORIS,
EMINENTISSIMI ELECTORIS MOGVNTINI CONSIL. AVLICI ET ARCHIATRI,
ANAT. BOTAN. ET CHIRVVG. PROF. PVBL. FACVLT. MED. ASSESS. ORD.
n. n. CIVIT. ERFORD. SENAT.

DOMINI, PATRONI ATQVE PROMOTORIS SVI COLENDISSIMI,
PRO GRADV DOCTORIS
SVPREMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS, PRIVILEGIIS, AT-
QVE IMMVNITATIBVS RITE OBTINENDIS,
PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

GEORG. FRIDERICVS Warmbrunn / Ligio-Silesius,

AVTOR ET RESPONDENS,
AD DIEM XVII. JANVARIJ M DCC XXVII.
IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.